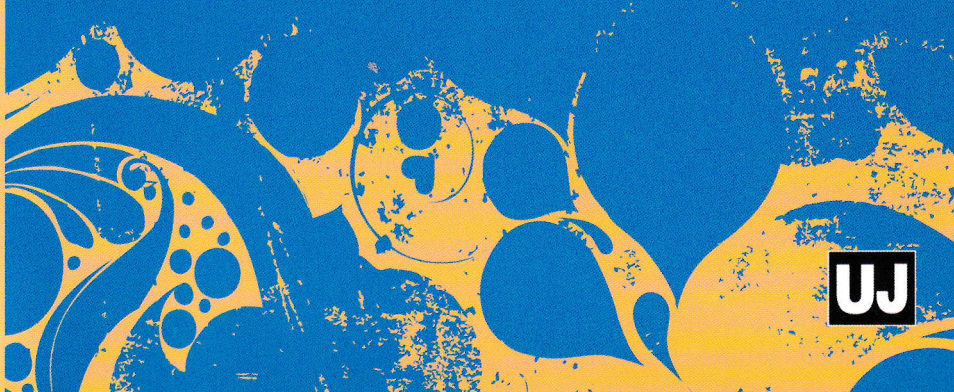
II h1097
CDE 01/107

colecția monografii

MIHAELA ADINA APOSTOLACHE

ROLUL PARLAMENTELOR NAȚIONALE ÎN ELABORAREA ȘI APLICAREA DREPTULUI EUROPEAN

editura universul juridic

II 41097
CDE 01/A67

Mihaela Adina APOSTOLACHE

Rolul parlamentelor naționale în elaborarea şi aplicarea dreptului european

Universul Juridic
Bucureşti
-2013-

Cuprins

ABREVIERI ŞI ACRONIME 5

CUVÂNT-ÎNAINTE 7

ARGUMENTUM 10

CAPITOLUL I
CONSIDERAŢII GENERALE PRIVIND APARIŢIA, EVOLUŢIA ŞI ROLUL PARLAMENTULUI ÎN SISTEMUL POLITIC ŞI INSTITUŢIONAL AL STATELOR 13
1.1. Parlamentul, principala instituţie a democraţiei în cadrul unui stat 13
1.1.1. Parlamentul, expresie a suveranităţii naţionale a statelor 13
1.1.2. Evoluţia parlamentarismului în România 15
1.2. Rolul Parlamentului în sistemul politic şi instituţional. Poziţia Parlamentului în cadrul sistemului separaţiei puterilor 17
1.2.1. Parlamentul şi democraţia parlamentară 21
1.2.2. Principalele funcţii ale parlamentelor în statele democratice 22
1.2.2.1. Importanţa funcţiei legislative a Parlamentului 24
1.3. Parlamentul European şi parlamentele naţionale 27
1.3.1. Parlamentul European – apariţie şi evoluţie 27
1.3.1.1. Parlamentul European, o Adunare din ce în ce mai reprezentativă 29
1.3.2. Parlamentul European şi parlamentele naţionale – similitudini şi diferenţieri 35

CAPITOLUL II
UNIUNEA EUROPEANĂ ŞI IMPLICAŢIILE STATUTULUI DE MEMBRU AL ACESTEIA ASUPRA ORDINII JURIDICE INTERNE A STATELOR 45
2.1. Identitatea naţională şi integrarea europeană 45
2.1.1. Integrarea europeană şi mizele ei 45

2.1.1.1. Integrarea ca „reîntregire" a Europei....46
2.1.1.2. Complementaritatea dintre „european" şi „naţional"....46
2.1.2. Globalizarea şi integrarea....47
2.1.3. Suveranitatea – un concept juridic şi politic....49
2.1.3.1. Consideraţii privind influenţele suferite de conceptul politico-juridic de suveranitate ca urmare a modificărilor mediului politic internaţional contemporan....50
2.1.4. Delimitarea competenţelor între Uniune şi statele membre....56
2.2. Valorificarea subsidiarităţii în Uniunea Europeană....63
2.2.1. Consideraţii referitoare la conceptul de subsidiaritate....63
2.2.2. Implicaţiile subsidiarităţii în raporturile dintre Uniunea Europeană şi statele membre....66
2.2.3. Principiul subsidiarităţii – principiu general de organizare instituţională la nivel european....71
2.2.3.1. Competenţe concurente şi subsidiaritate....74
2.2.4. România şi principiul subsidiarităţii....79
2.2.5. Problema „subsidiarităţii active". Controverse privind rolul parlamentelor naţionale în ordinea europeană înainte de adoptarea Tratatului de reformă....81
2.3. Raporturile dintre dreptul european şi dreptul intern al statelor membre....87
2.3.1. Ordinea juridică europeană – o nouă ordine juridică....87
2.3.1.1. Noţiunea şi fundamentul acquis-ului european....92
2.3.1.1.1. Diferenţierea acquis-ului....94
2.3.2. Implicaţii ale negocierilor de aderare în plan naţional şi european....96
2.3.3. Sistemul juridic al statelor membre şi dreptul european....98
2.3.4. Teorii dezvoltate privind raportul drept european – drept naţional....100
2.3.5. Supremaţia dreptului european în raport cu dreptul intern al statelor membre ale Uniunii Europene....101
2.3.5.1. Supremaţie versus prioritate?....105
2.3.5.2. Cooperarea dintre dreptul european şi dreptul naţional....106
2.3.5.3. Raportul conflictual între cele două sisteme de drept....107
2.4. Aplicarea dreptului european....109
2.4.1. Principiul aplicabilităţii directe a dreptului european....110

2.4.1.1. Aplicabilitatea Tratatelor europene 112
2.4.1.2. Aplicabilitatea regulamentelor și deciziilor adresate persoanelor particulare 112
2.4.1.3. Aplicabilitatea directivelor adresate statelor 113
2.4.1.4. Aplicabilitatea dreptului emanat din angajamentele externe ale Uniunii 114
2.5. Efectul direct al dreptului european 115
2.6. Interpretarea conformă 120
2.7. Consecințele aplicării directe și ale primatului dreptului european asupra ordinii juridice a României 120

CAPITOLUL III
PROBLEMATICA RAPORTURILOR DINTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI PARLAMENTELE NAȚIONALE ÎN TRANSPUNEREA ȘI APLICAREA DREPTULUI EUROPEAN 123
3.1. Implicațiile reformei constituționale europene asupra ordinii juridice europene 123
3.1.1. Premisele elaborării Proiectului de Tratat instituind o Constituție pentru Europa 123
3.1.2. Convenția pentru Viitorul Europei – prima implicare a parlamentelor naționale într-o acțiune colectivă de revizuire a Tratatelor 124
3.1.2.1. Rolul parlamentelor naționale în noua arhitectură europeană 126
3.2. Constituția Europeană – provocări și controverse 129
3.2.1. Ar fi fost necesară o Constituție Europeană? 134
3.3. Tratatul de reformă de la Lisabona – etapă semnificativă în istoria construcției europene 135
3.3.1. Aspecte generale 135
3.3.2. Noua configurație a U.E. în baza prevederilor Tratatului de la Lisabona 137
3.3.3. Extinderea rolului parlamentelor naționale 141
3.3.3.1. Protocolul privind rolul parlamentelor naționale în cadrul Uniunii Europene 144
3.3.3.2. Protocolul privind aplicarea principiilor subsidiarității și proporționalității 148

3.3.4. Rolul parlamentelor naţionale în elaborarea dreptului european 152
3.3.5. Aspecte ale aplicării dreptului european de către parlamentele statelor membre ale Uniunii Europene 156
3.4. Relaţiile între Parlamentul European şi parlamentele naţionale 158
3.4.1. Cooperarea interparlamentară 162
3.4.1.1. Conferinţa Preşedinţilor Adunărilor parlamentare ale Uniunii Europene 164
3.4.1.2. Conferinţa Organelor Specializate în Afaceri Comunitare (COSAC) 165
3.4.1.3. Tendinţe ale cooperării interparlamentare 168
3.4.2. Rolul membrilor Parlamentului European în parlamentele naţionale 169
3.5. Rolul parlamentelor naţionale în adaptarea prevederilor constituţionale şi legale ale statelor europene la standardele europene 172
3.5.1. Problematica transpunerii dreptului european în dreptul intern al statelor membre ale UE 174
3.5.2. Ameliorarea cadrului european de reglementare – opţiuni şi responsabilităţi ale Uniunii Europene 179

CAPITOLUL IV
SCRUTINY – SISTEMUL DE CONTROL PARLAMENTAR AL AFACERILOR EUROPENE DIN STATELE MEMBRE ALE UNIUNII EUROPENE 183
4.1. Participarea statelor membre ale Uniunii Europene la procesul de decizie 183
4.1.1. Distribuţia competenţelor între guvernele şi parlamentele naţionale 183
4.2. *Scrutiny* – Sistemul naţional de control parlamentar în procesul de luare a deciziilor la nivelul Uniunii Europene 185
4.2.1. Caracteristici şi tendinţe 185
4.3. Rolul Comisiilor pentru Afaceri Europene din parlamentele statelor membre 189
4.3.1. Controlul documentelor transmise de instituţiile U.E. 192
4.3.2. Selecţia documentelor pentru scrutiny 193
4.3.3. Luarea deciziei: formularea opiniei parlamentare 195

4.3.4. Comisii parlamentare permanente implicate în procedura de monitorizare („standing committees") 195
4.4. Rolul Guvernului în procedura de monitorizare 197
4.5. Influența parlamentelor naționale asupra deciziilor luate la nivel naţional și de U.E. 200
4.5.1. Subiectul controlului 201
4.5.1.1. Asigurarea respectării principiului subsidiarității 201
4.5.2. Cronologia controlului 203
4.5.3. Influența sesizată 204
4.6. Tipologia sistemelor de monitorizare parlamentară a afacerilor europene din statele membre ale Uniunii Europene 205
4.6.1. Practica la nivelul statelor membre 205
4.6.2. Sistemul de verificare bazat pe documente 207
4.6.2.1. Comisiile sectoriale 209
4.6.3. Sistemul procedural sau de mandatare 209
4.6.3.1. Comisiile sectoriale 212
4.6.4. Sisteme mixte și alte sisteme de verificare 213
4.6.5. Transparența procesului de verificare 213
4.6.6 Alte forme de verificare 214
4.6.7. Experiențele cu procedura de scrutiny 215
4.6.8. Trăsături distinctive ale scrutiny în diferitele țări 217
4.7. Procedura de scrutiny în România 221
4.7.1. Comisiile pentru Afaceri Europene ale Camerei Deputaților și Senatului din Parlamentul României 222
4.7.1.1. Rolul, atribuțiile și competența Comisiei pentru Afaceri Europene a Camerei Deputaților 224
4.7.1.2. Rolul, atribuțiile și competența Comisiei pentru Afaceri Europene a Senatului 229
4.7.2. Cooperarea între Parlamentul și Guvernul României în domeniul afacerilor europene 232
4.7.2.1. Rolul Ministerului Afacerilor Europene 232
4.7.2.2. Necesitatea reglementării cadrului de cooperare dintre Parlament și Guvern în afacerile europene 234
4.7.2.3. Procedura de lucru între Camerele Parlamentului și Guvern 237
4.7.2.3.1. Informarea Parlamentului 237

4.7.2.3.2. Cooperarea dintre Parlament şi Guvern în afacerile europene 239
4.7.2.4. Rezerva de examinare parlamentară 240
4.7.2.5. Controlul respectării principiilor subsidiarităţii şi proporţionalităţii 240
4.7.2.6. Analiza proiectelor de acte fără caracter legislativ elaborate de instituţiile Uniunii Europene 241
4.7.2.7. Monitorizarea armonizării legislaţiei naţionale cu dreptul Uniunii Europene 241

CAPITOLUL V
ROLUL PARLAMENTULUI ROMÂNIEI ÎN REGLEMENTAREA INSTRUMENTELOR JURIDICE DE TRANSPUNERE A LEGISLAŢIEI EUROPENE 242
5.1. Impactul aderării la Uniunea Europeană asupra ordinii juridice interne a României 242
5.1.1. Importanţa reformei constituţionale din România. Aspecte privind raporturile dintre dreptul european şi dreptul intern român 242
5.1.1.1. Interesul naţional şi interesele Uniunii Europene 246
5.2. Profilul României în Uniunea Europeană 247
5.2.1. Implicaţiile actuale ale calităţii de stat membru al Uniunii Europene 249
5.2.2. Poziţia României asupra rolului parlamentelor naţionale în Uniunea Europeană 253
5.3. Proceduri parlamentare de aplicare a legislaţiei europene în plan intern 256
5.4. România şi Tratatul de reformă de la Lisabona 261

CONCLUZII. PERSPECTIVE 265

BIBLIOGRAFIE 279